

Incidentonderzoeksdag 11 juni 2015

Samenredzaamheid: hoe werk je samen met burgers en/of BHV'ers tijdens een ontruiming?

Tijdens deze workshop moest onder leiding van Nancy Oberijé en Rijk van den Dikkenberg (beide werkzaam bij de Brandweeracademie) door de deelnemers ook daadwerkelijk 'gewerkt' worden. De workshopleiders gaven een inspirerende voorzet om de deelnemers te laten brainstormen over hoe zij tijdens een ontruiming om zouden gaan met de inzet van burgers en/of BHV'ers. Er waren verschillende deelnemers aanwezig die ervaring hadden met de hulp van burgers, bijvoorbeeld bij de opvang van mensen na een ontruiming en als vertaler bij het evacueren van mensen die de Nederlandse taal niet (goed) beheersten. Na deze brainstormsessie werd aan de hand van twee voorbeeldsituaties in kleine groepjes nagedacht over:

- > of en wanneer het wel en niet wenselijk is om hulp van burgers en/of BHV'ers in te zetten in het geval van een ontruiming van een zorgcentrum,
- > en indien wenselijk, hoe deze inzet er idealiter uit zou kunnen zien.

Levendige en boeiende discussies onder de deelnemers was het gevolg, waarin zowel de voor- als nadelen besproken werden.

De mogelijkheden

In de meeste groepen stond men over het algemeen positief tegenover het inzetten van burgers tijdens ontruiming. De discussie ging met name over de manier waarop dit zou kunnen. Veiligheid van zowel de burgers als de brandweer was hierbij een belangrijke overweging. Verder werd naar voren gebracht dat er ook praktisch gekeken moet worden naar de mogelijkheden om burgerinzet te gebruiken. "Als het nodig is, is het dan mogelijk? En als het mogelijk is, is het dan nodig?" Tot slot werd opgemerkt dat in een situatie waarin burgers de eerste taken van de ontruiming al goed hebben opgepakt, de brandweer hier maximaal gebruik van kan maken.

Obstakels en consequenties

Logistieke problemen zoals de coördinatie en communicatie van en naar de burgers toe werden genoemd als mogelijke obstakels bij het efficiënt inzetten van de hulp van burgers. Een bezwaar tegen het inzetten van burgers was twijfel over betrouwbaarheid en capaciteiten van burgers; "wat kan en mag je van burgers verwachten in zo'n situatie?" Ook vroeg men zich af wat de juridische consequenties voor de brandweer zijn als burgers actief ingezet worden.

Ideeën voor benutten burgerhulp en/of BHV'ers

De volgende ideeën over het (veilig) benutten van burgerhulp en/of BHV'ers tijdens evacuatie zijn genoemd:

Veiligheid

- > De primaire insteek moet zijn om de geboden burgerhulp te benutten, maar het is sterk situatie-afhankelijk wanneer het hier veilig genoeg voor is.
- > Voordat burgerhulp ingezet wordt moet de brandweer eerst een inschatting maken over de veiligheid van de situatie. Indien nodig eerst de situatie veilig maken of burgerhulp alleen op veilige gebieden inzetten. Hetzelfde geldt voor de ernst van de situatie, hoe dringend is er hulp nodig? Stel vast waar precies hulp nodig is en wat de risico's zijn.

Capaciteiten

- > De brandweer moet een inschatting maken van de capaciteiten van de burgers, wat kunnen ze (niet)? Burgers moeten niet alleen willen helpen, ze moeten het ook kunnen en betrouwbaar zijn.
- > Gebruikmaken van burgerhulp hangt ook af van de inschatting die de brandweer maakt van de kwaliteit van de hulp.

- > Kennis (van bewoners, bijvoorbeeld omtrent sleutels) en kunde (specifieke vaardigheden) zouden benut kunnen worden.

Communicatie

- > De brandweer zou kunnen delegeren, zorg dat er korte opdrachten gegeven worden en een tussentijdse terugkoppeling.
- > Stem taken duidelijk af met politie en BHV van de te ontruimen locatie/zorginstelling.
- > Wijs 1 of 2 burgers aan als aanspreekpunt (maak een inschatting wie daar als natuurlijke leiders geschikt voor zijn).
- > Stel voor de helpende omstanders een aanspreekpunt aan binnen de brandweer.

Afronding

- > Als de inzet beëindigd wordt en er is gebruik gemaakt van burgerhulp, dan moet er ook aandacht zijn voor nazorg. Burgers mogen niet zomaar weggestuurd worden.

Preventieve fase: ontruimen zorgcentrum

Bij de ontruiming van een zorgcentrum kan burgerhulp van grote meerwaarde zijn. In de preventieve fase kan op dit gebied al enige voorbereidingen getroffen worden. De volgende ideeën werden tijdens de workshop genoemd:

- > Bereid een buurt voor en bouw een netwerk. Het project *Extra Handen in de Nacht* van de GHOR Twente is hier een mooi voorbeeld van (klik [hier](#) voor meer informatie).
- > Laat de BHV samen met de brandweer oefenen.
- > Maak instructiekaarten voor het inzetten van burgerhulp.
- > Creëer bewustwording onder de burgers, bijvoorbeeld door een (landelijke) campagne te starten: extra handen zijn soms nodig zijn.
- > Maak een telefooncirkel die in werking treedt in geval van brand, bijvoorbeeld van omwonenden van een zorgcentrum.
- > Zet NL Alert of Burgernet in om (extra) burgers te mobiliseren.

Geconcludeerd kan worden dat in beide workshoprondes men over het algemeen positief was over de inzet van burgerhulp bij ontruiming, maar wel onder bepaalde voorwaarden.

Mocht je vragen of opmerkingen hebben over dit verslag, neem dan contact op via onderwijscontent@ifv.nl, o.v.v. Workshop 1 IOD.